

338.22.01+330.341.2:339.137.2

**ASPECTE
TEORETICO-METODOLOGICE
PRIVIND COMPETITIVITATEA
INSTITUȚIONALĂ
ALE ECONOMIEI
NAȚIONALE**

*Conf. univ. dr. Diana IGNATIUC, ASEM
ignatiuc_diana@yahoo.com*

Nivelul de competitivitate a complexului economic național poate fi considerat atât trăsătură de bază, cât și unul dintre factorii determinanți ai dezvoltării durabile a țării, iar atingerea acestui obiectiv presupune eforturi de restructurare, voință politică, acțiuni și strategii eficiente. Competitivitatea instituțională a economiei naționale poate fi definită ca un sistem de proprietăți, metode, reguli formale și informale, care oferă o serie de avantaje competitive, ca fiind un sistem de relații economice, bazat pe ordine și acțiuni de utilizare eficientă și de creștere a potențialului agenților economici.

Articolul descrie aspectele teoretice și metodologice privind competitivitatea instituțională a economiei naționale, precum și relația de interdependență dintre competitivitatea economiei naționale și aspectele instituționale de dezvoltare a sistemului economic național. În plus, sunt identificați indicatorii complecși, care reflectă elementele de bază ale mecanismului instituțional al competitivității economiei naționale.

Cuvinte-cheie: *competitivitate, avantaje competitive, competitivitate instituțională, politici instituționale.*

JEL: B15, F02.

Introducere

Unul din atributele indispensabile al economiei de piață contemporane este competitivitatea. În linii generale, competitivitatea este determinată de totalitatea proprietăților, care oferă avantaje competitive unei anumite entități economice sau unei țări, în ansamblu.

338.22.01+330.341.2:339.137.2

**THEORETICAL
AND METHODOLOGICAL
ASPECTS OF THE NATIONAL
ECONOMY
INSTITUTIONAL
COMPETITIVENESS**

*Assoc. Prof. PhD Diana IGNATIUC, ASEM
ignatiuc_diana@yahoo.com*

The competitiveness level of the national economic complex can be considered both a basic feature and one of the determinants of sustainable development of the country, and the achievement of this goal requires restructuring efforts, political will, actions and effective strategies. Institutional competitiveness of the national economy can be defined as a system of properties, methods, formal and informal rules that offers a series of competitive advantages, a system of economic relations, based on order and actions of efficient use and increasing the potential of economic agents.

The article describes methodological bases of formation and the main components of the institutional competitiveness of the national economy, as well as the relationship and interdependence between the national competitiveness and the institutional aspects of the national economy development. The article also defines complex integrated indicators that reflect the basic elements of the institutional mechanism of competitiveness.

Keywords: *competitiveness, competitive advantages, institutional competitiveness, institutional policies.*

JEL: B15, F02.

Introduction

Competition is one of the essential attributes of the contemporary market economy. Overall, competitiveness is determined by all properties that offer competitive advantages of a certain economic entity or a country as a whole. Under the conditions of globalization,

În condițiile globalizării, competitivitatea este unul dintre cele mai utilizate, dezbătute și analizate, acceptate sau controversate concepte economice. Acest concept a trecut din domeniul teoriei managementului în cel al teoriei economice și al politicilor publice. Competitivitatea sub aspect economic descrie trăsăturile actuale ale economiei contemporane și evidențiază atât aspectele importante, cât și factorii determinanți ai bunăstării și creșterii economice durabile a agenților economici la nivel național, regional și global.

Astfel, în acest articol, ne-am propus să analizăm aspectele teoretice și metodologice privind competitivitatea instituțională a economiei naționale, să evidențiem principiile fundamentale și componentele acesteia, precum și să determinăm impactul pozițiilor concurențiale ale țărilor ocupate în cadrul circuitului economic internațional asupra posibilităților lor de valorificare a avantajelor competitive.

Metodele aplicate

Baza teoretico-metodologică a articolului constă în folosirea metodelor și principiilor fundamentale ale teoriei economice și, mai ales, ale metodologiei sistemice, cum ar fi analiza și sinteza, inducția și deducția. Au fost utilizate, de asemenea, metodele de analiză economică pozitivă, normativă și comparativă, analiză empirică și analogie.

Abordarea empirică a permis determinarea relațiilor și conexiunilor dintre cunoștințele teoretice și obiectivele reale. Abordarea sistemică a fost utilizată pentru analiza componentelor competitivității instituționale ale economiei naționale ca un set de elemente, corelate prin diverse conexiuni și care au o logică de dezvoltare și de manifestare bine determinată.

Metoda de generalizare a permis demonstrarea caracteristicilor comune ale mulțimii de obiecte și fenomene, care se referă la aceeași grupă de componente ale competitivității instituționale pentru evidențierea impactului pozițiilor concurențiale, ocupate de economiile naționale în formarea avantajelor sau dezavantajelor sale competitive, în cadrul circuitului economic internațional.

Aplicarea metodelor menționate anterior a permis atingerea scopului stabilit, interpretarea competitivității instituționale a econo-

competitiveness is one of the most used, debated and analysed, accepted or controversial economic concepts. This concept has passed from the field of management theory to that of economic theory and public policy. Competitiveness, as an economic category, describes the current features of the contemporary economy and highlights both the important aspects and the determinants of the well-being and sustainable economic growth of economic agents at national, regional and global level.

Thus, in this article we aim to analyse the theoretical and methodological aspects of the institutional competitiveness of the national economy, to highlight the fundamental principles and their components, as well as to determine the impact of the competitive positions of the countries in the international economic circuit on their possibilities to capitalize on competitive advantages.

Applied methods

Theoretical and methodological basis of the article consists of using methods and basic principles of economic theory and especially of systemic methodology, such as analysis and synthesis, induction and deduction. The methods of positive, normative and comparative economic analysis, empirical analysis and analogy were also used.

The empirical approach allowed the determination of the relations and connections between the theoretical knowledge and the real objectives. The systemic approach was used to analyse the components of the institutional competitiveness of the national economy as a set of elements, correlated through various connections and which have a well-defined logic of development and manifestation.

The generalization method allowed demonstrating the common characteristics between the set of objects and phenomena that refer to the same group of components of institutional competitiveness to highlight the impact of competitive positions occupied by national economies on the formation of its competitive advantages or disadvantages in the international economic circuit.

Applying the above mentioned methods allowed to reach the established goal, the interpretation of the institutional competi-

miei naționale atât în calitate economică, cât și ca sistem multidimensional, caracterizat printr-o mulțime de calități și capabil să se dezvolte în funcție de modificările ce intervin în factorii determinanți și în componentele sale.

Rezultate și discuții

Competitivitatea este determinată, în special, de condițiile de desfășurare a activității pe o piață afirmată, iar forța motrice a acestei categorii o constituie concurența. Anume, concurența reprezintă cea mai importantă caracteristică a economiei de piață, iar avantajul său principal constă în capacitatea creării unui astfel de mediu, care ar permite dezvoltarea eficientă a economiei prin introducerea de noi tipuri de mărfuri, servicii, cunoștințe, tehnologii. În prezent, menajele, companiile, sectoarele, economiile naționale, corporațiile internaționale etc. – toate acestea concurează între ele, iar concurența persistă sub toate aspectele activităților, în care aceste entități sunt implicate. Astfel, concurența este *singurul mecanism de realizare a competitivității*.

Competitivitatea economiei naționale a devenit problemă fundamentală a politicilor economice în condițiile globalizării. Competitivitatea este o caracteristică complexă și sintetică a economiei, care individualizează starea economiei naționale și determină poziția stabilă și sigură a acesteia în cadrul economiei mondiale. Principalele caracteristici ale competitivității sunt următoarele:

- Este o noțiune de dimensiune atât *statică* (competitivitatea economiei naționale reprezintă abilitatea de a menține un nivel ridicat al veniturilor și ocupării), cât și *dinamică* (determină randamentul investițiilor, nivelul de trai al cetățenilor, este element central al creșterii economice);
- Presupune *creșterea economică* și dezvoltarea cu dinamică ridicată, *inclusiunea socială și durabilitatea mediului*;
- Prezintă *crearea unor noi locuri de muncă de calitate*, care pot contribui la creșterea nivelului de trai al populației țării;
- Implică *producerea de bunuri și servicii în condiții libere și corecte de piață*, ceea ce denotă asigurarea unui mediu,

veness of the national economy both as an economic category and as a multidimensional system, characterized by a lot of qualities and able to develop according to changes in determinants and its components.

Results and discussions

Competitiveness is determined, in particular, by the conditions for carrying out the activity on an established market, and the driving force of this category is competition. Namely, competition is the most important feature of the market economy, and its main advantage is the ability to create such an environment that would allow the efficient development of the economy by introducing new types of goods, services, knowledge, technologies. Currently, households, companies, sectors, national economies, international corporations, etc. all of them compete with each other and competition persists in all aspects of the activities in which these entities are involved. Thus, competition is *the only mechanism for achieving competitiveness*.

The competitiveness of the national economy has become a fundamental problem of economic policies in the conditions of globalization. Competitiveness is a complex and synthetic feature of the economy, which identifies the national economy and determines its stable and secure position in the global economy. The main characteristics of competitiveness are the following:

- It is a notion of *static* dimension (competitiveness of the national economy represents the ability to maintain a high level of income and employment) as well as *dynamic* dimension (determines the return on investment, the standard of living of citizens, is a central element of economic growth);
- Implies *high economic growth and development, social inclusion and environmental sustainability*;
- Involves the *creation of new quality jobs*, which can help increase the living standards of the country's population;
- Involves the *production of goods and services in free and fair market conditions*, which means ensuring an environment in which there is real com-

în care există competiție reală între produsele autohtone și cele străine;

- Presupune *crearea unui mediu național concurențial viabil*, care poate contribui la creșterea performanțelor tuturor membrilor societății într-o perioadă lungă de timp.

Capacitatea țărilor de a realiza o dezvoltare durabilă, în condițiile amplificării proceselor de regionalizare și de globalizare a circuitului economic internațional și de intensificare, pe scară globală, a relațiilor concurențiale, nu depinde doar de politicile macroeconomice promovate, ci și de calitatea regulilor, normelor și ale organizațiilor care coordonează comportamentul uman, adică, de calitatea instituțiilor naționale. În această ordine de idei, instituțiile capătă rolul de stimulente organizaționale și imbold de sporire a avantajelor competitive ale agenților economici. Principala sarcină a instituțiilor este de a oferi sprijin întreprinderilor în activitățile ce țin de schimb, precum cele de marketing, comunicații, transporturi, transferul de tehnologii, asigurare și operațiuni de creditare. Astfel, instituțiile pot contribui la scăderea costurilor tranzacționale, pot evita sau atenua conflictele și pot crea un mediu concurențial favorabil. În prezent, cea mai mare diferență între state constă în diferența dintre instituțiile lor și aceste diferențe constituie, probabil, cele mai mari avantaje competitive și, în același timp, cele mai mari constrângeri pentru o dezvoltare eficientă și o competitivitate avansată a economiilor naționale.

În această ordine de idei, *competitivitatea instituțională* a economiei naționale poate fi definită ca un set de proprietăți, metode, reguli formale și informale, care oferă o serie de avantaje competitive. În plus, aceasta reprezintă un sistem de relații economice, bazat pe ordine și acțiuni de utilizare eficientă și de creștere a potențialului agenților economici, sistem care reglementează eficient activitatea tuturor agenților economici naționali în contextul intensificării relațiilor concurențiale globale [1].

La baza competitivității instituționale a economiei naționale, stau următoarele principii fundamentale:

- *Principiul abordării multilaterale* – conform căruia componente ale competi-

petition between domestic and foreign products;

- Implies *creating a viable national competitive environment*, which can help increase the performance of all members of society over a long period of time.

The ability of countries to achieve sustainable development due to an increase process of regionalization and globalization of international economic circuit and the increasing at the global scale of the competitive relationship, at the same time, depends not only on macroeconomic policies promoted, but also on the quality of rules, regulations and organizations that coordinate human behaviour, i.e. the quality of national institutions. In this context, institutions acquire the role of organizational incentives and impulse to increase the competitive advantages of the economic agents. The main task of the institutions is to provide support to enterprises in exchange activities, such as marketing, communications, transport, technology transfer, insurance and lending operations. Thus, institutions can contribute to lower transaction costs, to avoid or mitigate conflicts and to create a favourable competitive environment. Today, the biggest difference between states is the difference between their institutions, and these differences are probably the biggest competitive advantages and, at the same time, the biggest constraints to the efficient development and advanced competitiveness of national economies.

In this context, *institutional competitiveness* of the national economy can be defined as a set of properties, methods, formal and informal rules that offer a series of competitive advantages. In addition, it is a system of economic relations, based on orders and actions for the efficient use and increase of the potential of economic agents, a system that effectively regulates the activity of all national economic agents in the context of the intensification of global competitive relations [1].

The institutional competitiveness of the national economy is based on the following fundamental principles:

- *The principle of the multilateral approach* – according to which competitiveness

vității instituționale nu sunt considerate doar organizațiile, instituțiile formale și informale, ci și mediul instituțional, capabil să contribuie la utilizarea eficientă a avantajelor competitive și la dezvoltarea durabilă a economiei naționale;

- *Principiul abordării sistemice* – potrivit căruia competitivitatea instituțională reprezintă un sistem complex, ale cărui componente se află în strânse interacțiuni reciproce, cu legături directe și indirecte între ele și este rațional ca, la formularea măsurilor privind asigurarea competitivității, să se țină cont de particularitățile tuturor componentelor sistemului;
- *Principiul deschiderii permanente a pozițiilor și a oportunităților concurențiale*, adică interacțiunea constantă a elementelor mediului economic național cu mediul extern, ceea ce permite adaptarea tuturor elementelor componente ale sistemului economic național la schimbări;
- *Principiul autoorganizării* – prevede instaurarea, în mediul instituțional național, a ordinii de interacțiune coordonată între agenții economici (manifestată la toate nivelurile ierarhice – micro-, mezo-, macroeconomic) pentru realizarea unor schimbări structurale, temporale și funcționale, în cadrul sistemului economic național, care pot contribui la creșterea competitivității economiei în ansamblu.

Principalele componente ale competitivității instituționale a economiei naționale sunt subiecții instituționali, instituțiile, mediul instituțional, mecanismul instituțional al competitivității economiei naționale (figura 1).

Un nivel avansat al competitivității economiei naționale constituie rezultatul activității tuturor agenților economici (micro-, mezo- și macroeconomici). După cum am menționat anterior, agenții economici își desfășoară activitatea în condițiile concurenței, iar concurența este singurul mecanism de realizare a competitivității. În același timp, concurența presupune confruntarea intereselor agenților economici, care își desfășoară activitatea în cadrul sistemului economic național. Intensificarea proceselor concurențiale poate contribui atât la apariția unor interese economice

components are considered not only institutional organizations, formal and informal institutions, but also the institutional environment which is able to contribute to the efficient use of competitive advantages and sustainable development of the national economy;

- *The principle of the systemic approach* – according to which institutional competitiveness is a complex system, the components of which are in close interaction with each other, with direct and indirect links between them, and it is reasonable to take into account the particularities of all components of the system when formulating measures to ensure competitiveness;
- *The principle of permanent opening of competitive positions and opportunities* – constant interaction between the elements of the national economic environment and the external environment, which allows all the component elements of the national economic system to adapt to change;
- *The principle of self-organization* – provides for the establishment in the national institutional environment of the order of coordinated interaction between economic agents (manifested at all hierarchical levels – micro-, mezzo-, macroeconomics) to achieve structural, temporal and functional changes in the national economic system that can contribute to increasing the competitiveness of the economy as a whole.

The main components of the institutional competitiveness of the national economy are the institutional subjects, the institutions, the institutional environment, the institutional mechanism of the competitiveness of the national economy (figure 1).

An advanced level of the national economy competitiveness is the result of the activity of all economic agents (micro-, mezo- and macroeconomic). As mentioned above, economic agents are operating under conditions of competition, so, the competition is the only mechanism for achieving competitiveness. At the same time, competition means confronting the interests of economic agents operating within the national economic system. The

noi, cât și la conștientizarea și aprofundarea celor existente. Astfel, are loc evoluția permanentă a intereselor agenților economici participanți ai luptei concurențiale, ceea ce influențează pozițiile lor competitive și capacitatea de utilizare eficientă a avantajelor competitive. Identificarea intereselor agenților economici, manifestate în cadrul relațiilor concurențiale, care reprezintă motivele reale ce stau la baza acțiunilor lor, permite determinarea celor mai eficiente strategii de creștere atât a competitivității întreprinderilor, industriilor, regiunilor, cât și a întregii economii naționale în ansamblu [3].

intensification of competitive processes can contribute both to the emergence of new economic interests and to the awareness and deepening of existing ones. Thus, the permanent evolution of the interests of the economic agents participating in the competitive struggle takes place, which influences their competitive positions and the capacity to use efficiently the competitive advantages. Identifying the interests of economic agents manifested in competitive relations that represent the real reasons behind their actions allows determining the most effective strategies to increase the competitiveness of enterprises, industries, regions and the entire national economy as a whole [3].

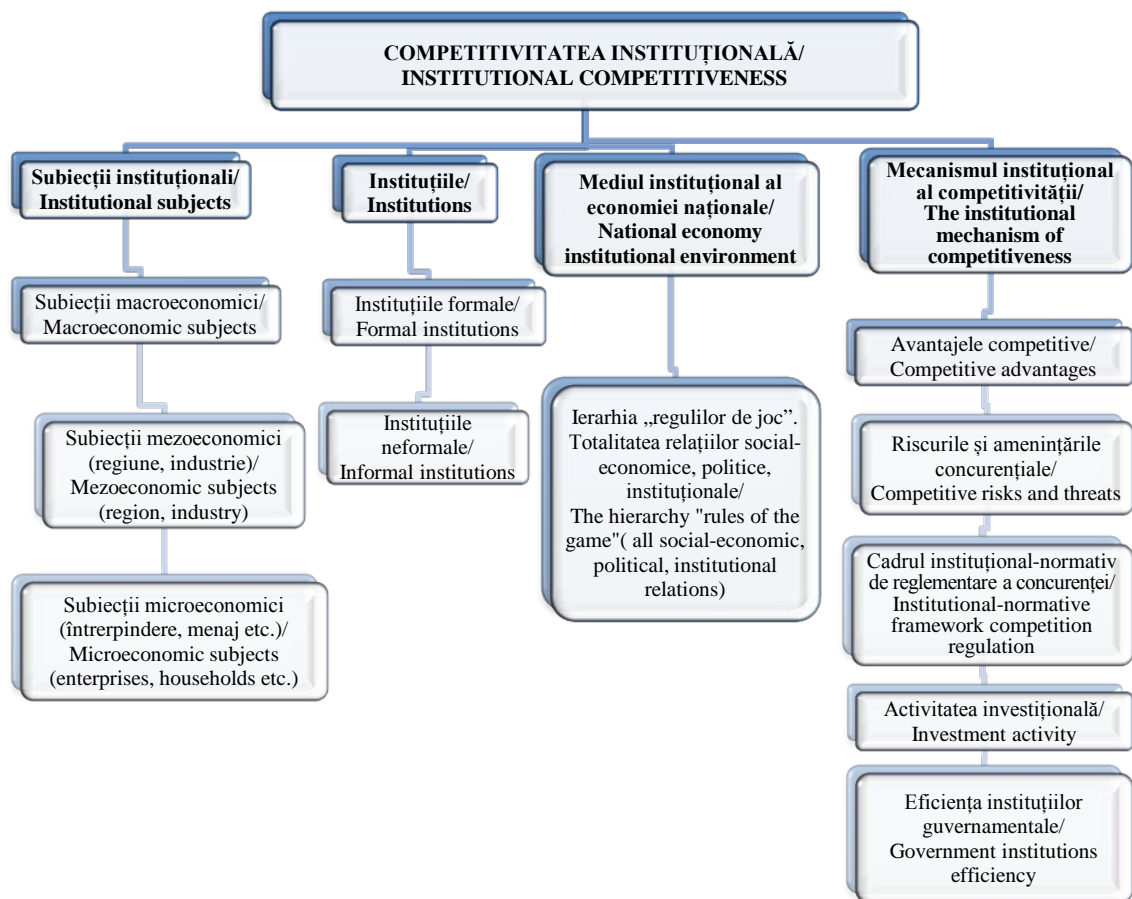

Figura 1. Componentele competitivității instituționale a economiei naționale /
Figure 1. The components of the institutional competitiveness of the national economy
Sursa: elaborată de autor/ Source: elaborated by the author

În acest sens, se pot distinge trei tipuri principale de concurență între agenții economici, în funcție de specificul intereselor lor economice și instituționale:

In this sense, three main types of competition can be distinguished between economic agents, depending on the specifics of their economic and institutional interests:

- *în cadrul subiectului instituțional* – reflectă concurența dintre interesele unui subiect instituțional luat în parte (în cadrul unei întreprinderi luate în parte, a unei industrii, a unei regiuni sau a unei economii naționale);
- *în cadrul aceluiași nivel ierarhic* – reflectă concurența între interesele subiecților de același nivel (între întreprinderi, industrii, regiuni sau economii naționale);
- *între nivelurile ierarhice* – reflectă concurența dintre interesele subiecților de diferite niveluri ierarhice (între întreprinderi – regiune-stat).

Astfel, competitivitatea instituțională reprezintă un atribut al competiției interne și internaționale între subiecții instituționali, care oferă economiei naționale posibilitatea realizării obiectivelor de dezvoltare durabilă a țării prin utilizarea eficientă a avantajelor competitive. Pozițiile concurențiale reprezintă atât elementele, cât și componentele competitivității instituționale. În funcție de ce factori determinanți ai competitivității influențează starea și evoluția pozițiilor concurențiale ale subiectului instituțional, fie are loc formarea avantajelor competitive, care contribuie la dezvoltarea durabilă, fie manifestarea dezavantajelor, care împiedică reușita în lupta concurențială [2].

Poziția concurențială, la rândul său, reprezintă o caracteristică economică, determinată de un sistem sau o combinație de diferite caracteristici, mijloace, capacități obiective ale subiecților instituționali, care, împreună, pot contribui atât la formarea avantajelor competitive, cât și la manifestarea riscului necompetitivității economiei naționale.

Poziția concurențială a unei economii naționale reprezintă un sistem complex format din următoarele subsisteme majore:

- ❖ **POTENȚIALUL CONCURENȚIAL** (*avantaje competitive*) – totalitatea resurselor naturale, umane, materiale, științifice, tehnologice, informaționale și instituționale, de care dispune o țară și care exprimă posibilitățile de dezvoltare durabilă a acesteia. *Avantajele competitive* reprezintă o caracteristică a sistemelor

- *inside the institutional subject* – reflects the competition between the interests of an institutional subject within it (within a joint venture, an industry, a region or a national economy);
- *in the same hierarchical level of institutional subjects* – reflects competition between the interests of subjects of the same level (between enterprises, industries, regions or national economies);
- *between the hierarchical levels of institutional subjects* – reflects the competition between the interests of subjects of different hierarchical levels (between enterprise – region-state).

Thus, institutional competitiveness is an attribute of domestic and international competition between institutional subjects that gives the national economy the opportunity to achieve the objectives of sustainable development of the country through the efficient use of competitive advantages. Competitive positions represent both elements and components of institutional competitiveness. Depending on what determinants of competitiveness influence the state and evolution of the competitive positions of the institutional subject, either the formation of competitive advantages that contribute to sustainable development takes place or the manifestation of disadvantages that prevent success in the competitive struggle [2].

Competitive position is an economic characteristic determined by a system or combination of different characteristics, means, objective capacities of institutional subjects that together can contribute both to the formation of competitive advantages and to the manifestation of the risk of non-competitiveness of the national economy.

The competitive position of a national economy is a complex system consisting of the following major subsystems:

- ❖ **COMPETITIVE POTENTIAL** (*competitive advantages*) – all the natural, human, material, scientific, technological, informational and institutional resources available in the country and which express the possibilities for its sustainable development. *Competitive advantages* are a

economice contemporane, care pun accentul pe concurență, pe calitățile superioare ale unui bun sau serviciu pentru consumator în comparație cu altele, pe totalitatea factorilor determinanți ai dezvoltării durabile, dar și pe existența unui mediu de afaceri favorabil și a unor politici economice active și eficiente aplicate de subiecții instituționali (firme, guverne, organizații patronale, menaje, organisme internaționale etc.) în realizarea obiectivelor strategice stabilite.

❖ **RISCURILE ȘI AMENINȚĂRILE CONCURENȚIALE** – totalitatea factorilor variabili sau a evenimentelor aleatorii care, în procesul concurențial, pot genera lipsa de certitudine privind realizarea obiectivelor strategice stabilite. *Riscurile și amenințările concurențiale* reflectă probabilitatea apariției și mărimile pierderilor reale și potențiale, ce pot surveni în urma luptei concurențiale. Riscurile și amenințările concurențiale reflectă constrângerile instituționale, ce pot amenința sau influența negativ realizarea performanțelor strategice ale agenților economici sau pot crea obstacole în utilizarea eficientă a avantajelor competitive naționale și, în consecință, pot influența negativ nivelul competitivității economiei naționale în ansamblu. *Existența și intensitatea* riscurilor și a amenințărilor concurențiale este determinată de următorii *factori*:

- ✓ **politici** – vizează stabilitatea, eficiența și voința politică, care ar putea afecta atât capacitatea subiecților instituționali de a face față angajamentelor economico-financiare asumate în cadrul luptei concurențiale, cât și realizarea obiectivelor strategice de dezvoltare;
- ✓ **economici structurali** – derivă dintr-o serie de variabile macroeconomice, care determină nivelul de dezvoltare structurală a economiei naționale;
- ✓ **sociali** – vizează, în special, structura socială, diferențele dintre nevoi și aspirații, valorile spirituale, nivelul

feature of contemporary economic systems focusing on competition, superior qualities of a consumer good or service compared to others, all the determinants of sustainable development but also the existence of a favourable business environment and active and efficient economic policies applied by institutional subjects (companies, governments, employers' organizations, households, international bodies, etc.) in achieving the set strategic objectives.

❖ **COMPETITIVE RISKS AND THREATS** – all variable factors or random events which can generate competitive process insecurity on achieving strategic objectives. *Competitive risks and threats* reflect the probability of occurrence and the magnitude of the actual and potential losses that may occur as a result of the competitive struggle. Competitive risks and threats reflect institutional constraints that may threaten or negatively influence the achievement of strategic performance of economic agents or create obstacles to the efficient use of national competitive advantages and, as a result, may negatively influence the competitiveness of the national economy as a whole. *The existence and intensity* of risks and competitive threats is determined by the following *factors*:

- ✓ **political** – aimed at stability, efficiency and political will, which could affect both the ability of institutional subjects to cope with the economic and financial commitments made in the competitive struggle and the achievement of strategic development objectives;
- ✓ **structural economic** – derive from a series of macroeconomic variables that determine the level of structural development of the national economy;
- ✓ **social** – concern in particular the social structure, the differences between needs and aspirations, spiritual values, the level of social tension and social security in the country determined by

tensiunii sociale și al securității sociale în țară, determinate de cultura națională, specificul etnic, valorile naționale, limba și modul de viață, bazele etico-morale de existență;

- ✓ **demografici** – ce țin, în special, de migrația necontrolată a populației;
- ✓ **ecologici** – generați de spectrul și efectele încălzirii globale, de emisii continue în aer, apă și sol; proveniți de la industriile și activitățile asociate, de evacuări accidentale ale substanțelor periculoase provenite din instalațiile industriale și care comportă un efect negativ asupra sănătății și mediului (incendii, explozii, manipulări de substanțe periculoase, depozitare de substanțe periculoase); din sistemele de transport; din cutremure; furtuni; inundații; erupții vulcanice; secetă etc.; din activitățile agricole, precum administrarea de îngrășăminte, insecticide și ierbicide, care contaminează solul, apele subterane și de suprafață, și afectează sănătatea și mediul, urbanizarea și infrastructura;
- ✓ **financiar** – care se manifestă prin deplasarea rapidă și aproape necontrolată a capitalului financiar în cadrul sistemului financiar mondial;
- ✓ **instituționali** – vizează modul în care sunt reglementate relațiile social-economice, juridice și politice în cadrul economiei naționale, precum și activitatea instituțiilor (guvernamentale și neguvernamentale) implicate, direct sau indirect, în coordonarea proceselor și fenomenelor concurențiale din cadrul economiei naționale.
- ❖ **CADRUL INSTITUȚIONAL – NORMATIV DE REGLEMENTARE A CONCURENȚEI** – totalitatea elementelor, normelor, actelor normative și procedurilor ce reglementează relațiile concurențiale.
- ❖ **EFICIENȚA ACTIVITĂȚII INVESTIȚIONALE ȘI A INSTITUȚIILOR GUVERNAMENTALE.**
O altă componentă importantă a pozi-

națională, cultura, etnic specificitate, valori naționale, limbă și mod de viață, bazele etico-morale de existență;

- ✓ **demographic** – especially related to the uncontrolled migration of the population;
- ✓ **ecological** – generated by the spectrum and effects of global warming, continuous emissions to air, water and soil from industries and associated activities, accidental discharges of hazardous substances from industrial installations which have a negative effect on health and the environment (fires, explosions, handling of dangerous substances, storage of dangerous substances), by the transport systems, earthquakes, storms, floods, volcanic eruptions, droughts, etc., by the agricultural activities such as spreading fertilizers, insecticides and herbicides, which contaminate the soil, groundwater and surface water and affect health and the environment, and by the urbanization and infrastructure;
- ✓ **financial** – manifested by the rapid and uncontrolled movement of financial capital in the global financial system;
- ✓ **institutional** – aims at the way in which the socio-economic, legal and political relations within the national economy are regulated, as well as the activity of the institutions (governmental and non-governmental) directly or indirectly involved in coordinating the competitive processes and phenomena within the national economy.
- ❖ **INSTITUTIONAL AND NORMATIVE COMPETITION REGULATION FRAMEWORK** – all elements, rules, laws and procedures regulating competitive relationships.
- ❖ **EFFICIENCY OF INVESTMENT AND GOVERNMENTAL INSTITUTIONS.**
Another important component of competitive positions is the existence of formal and informal institutions as well as their impact on both the creation and efficient use of national

țiilor concurențiale o constituie existența instituțiilor formale și informale, precum și impactul acestora atât asupra creării și utilizării eficiente a avantajelor competitive naționale, cât și asupra nivelului și gradului de intensitate a riscurilor și a amenințărilor concurențiale. Aceste instituții permit reglementarea și structurarea oportunităților de dezvoltare a activității economice și investiționale în anumite domenii și sectoare ale economiei naționale, modului de repartizare și utilizare a factorilor de producție, care formează potențialul economic național [4].

Concluzii

Competitivitatea instituțională a economiei naționale este un sistem complex, ale cărui componente principale sunt *subiecții instituționali* (actorii de bază ai luptei concurențiale, cei care formează nucleul competitivității instituționale), *instituțiile* (care contribuie la formarea competitivității), *mediul instituțional* (acele condiții, în care are loc formarea pozițiilor competitive și acei factori, care influențează dezvoltarea competiției) și mecanismul instituțional (pozițiile concurențiale, pe baza cărora are loc procesul concurențial). Orice poziție concurențială a unui agent economic, luat în parte și a economiei naționale, în ansamblu, pe de o parte, presupune oportunități și avantaje competitive, iar, pe de altă parte, constrângeri instituționale și factori de risc.

Avantajele competitive ale economiei naționale pot consolida poziția acesteia în relațiile concurențiale și pot contribui la dezvoltarea durabilă, iar constrângerile instituționale și factorii de risc – împiedică această dezvoltare. Influența acestor factori de risc trebuie să fie eliminată sau atenuată semnificativ. În același timp, determinarea, gestionarea eficientă și atenuarea riscurilor și amenințărilor concurențiale, în anumite condiții, pot fi transformate în avantaje concurențiale, în stimulente instituționale pentru dezvoltarea diverselor domenii economice și atragerea resurselor investiționale în anumite ramuri ale economiei naționale și, într-o perspectivă lungă de timp, la un nivel avansat al competitivității durabile a economiei naționale.

competitive advantages and the level and intensity of risks and competitive threats. These institutions allow the regulation and structuring of opportunities for the development of economic and investment activity in certain areas and sectors of the national economy, the distribution and use of the factors of production that form the national economic potential [4].

Conclusions

The institutional competitiveness of the national economy is a complex system, whose main components are *institutional subjects* (the basic actors of the competitive struggle, those who form the core of institutional competitiveness), *institutions* (which contribute to the formation of competitiveness), the *institutional environment* (those conditions in which the formation of competitive positions takes place and those factors that influence the development of competition) and the institutional mechanism (competitive positions, on the basis of which the competitive process takes place). Any competitive position of a separate economic operator and of the national economy as a whole, on the one hand, implies opportunities and competitive advantages, and, on the other hand, institutional constraints and risk factors.

Competitive advantages of the national economy can strengthen its position in competitive relations and can contribute to sustainable development, institutional constraints and risk factors – hinder this development. The influence of these risk factors must either be eliminated or significantly mitigated. At the same time, determining, effectively managing and mitigating competitive risks and threats under certain conditions can be turned into competitive advantages, institutional incentives for the development of various economic areas and attracting investment resources in certain branches of the national economy and, in the long run, at an advanced level of the sustainable competitiveness of the national economy.

Bibliografie/ Bibliography:

1. BORRÁS S.; SEABROOKE L. *Sources of national institutional competitiveness: sensemaking in institutional change*. Oxford University Press, 2015. 179 p. ISBN: 978-0-19-967874-7
2. CHOI Y.B. *Institutional economics and national competitiveness*. London, New York, 2012. 160 P. ISBN:978-0-415-60026-2
3. CAMPBELL J.L.; PEDERSEN O.K. *Institutional competitiveness in the global economy: Denmark, the United States, and the varieties of capitalism*. Regulation & Governance, 2007, nr. 1, pp.230-246. Disponibil pe: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1748-5991.2007.00012.x> [accesat 10.06.2020]
4. PEDERSEN O.K. *Institutional competitiveness: how nations came to compete*. International Center for Business and Politics, Copenhagen Business School. Working paper nr. 47, 2008. 38 p. ISBN: 87-91690-47-1. Disponibil pe: https://research-api.cbs.dk/ws/portalfiles/portal/59064754/wp_cbp_2008_47.pdf [accesat 10.06.2020]